

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم و فنون قرآن تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی

موضوع:

تشابهات و تمایزات قرآن و عهدین از منظر قرآن کریم

استاد راهنما:

دکتر محسن میرباقری

استاد مشاور:

دکتر محمد دولتی

نگارنده:

بهاره صدری

بهمن ۹۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه متعلق به دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی تهران می باشد. چاپ پایان نامه و استخراج مقاله از پایان نامه باید به نام دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی تهران با تأیید استاد راهنما و با مجوز معاونت پژوهشی دانشگاه باشد.

تقدیم به

نور چشم عالم وجود، صاحب الامر والزمان، حضرت مهدی (عج)، او که در سایه ی عنایت والطفش، توانستم کسب فیض کنم و در محضر قرآن و اساتید قرآن، قدر و منزلت دین اسلام بر من بیشتر هویدا گردد.

امید آن دارم که قلب مبارک حضرتش اندکی از این حقیر راضی شده و گوشه ی چشمی، بر من انداخته و این کم را به بزرگواری خویش بپذیرد.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خدایی را که مرا به عالم هستی راه داد و انسانم آفرید؛ او که این استعداد را در من به وجود آورد که به دنبال حق و حقیقت بروم و درهای رحمت و برکتش را یکی پس از دیگری به رویم باز نمود. خدایا چه بسیار؛ که از هر دری، رانده شدم و تنها تو یار و پشتیبانم بودی! خداوند! تو چشمانم را بر دین برحق (اسلام) بگشودی و خودت با فضل و رحمتت، هدایت ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام را نصیبم ساختی.

خدایا تو را شکر می گویم که مرا با اساتیدی فرهیخته و متقی آشنا کردی؛ همچون جناب آقای دکتر میرباقری که با وجود گرفتاریهای فراوانی که داشتند، بر من منت نهادند و امر راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند. همچنین، جناب آقای دکتر دولتی که امر مشاوره را بر عهده داشتند و در حدی فراتر از آن، کمک و مساعدت نمودند که در ضمن فراگیری علم از ایشان، از برکت وجودشان بهره مند گشتم و جواب بسیاری از سؤالاتم را از حسن رفتارشان گرفتم. امیدوارم خداوند متعال عمری پر برکت و خیر دنیا و آخرت نصیب این دو بزرگوار بفرماید.

و سپاس فراوان دارم از پدر و مادری که همواره با راهنمایی ها و دلسوزی هایشان راه را برایم هموار ساختند و در محیط آرام و پر از لطف و صمیمیت، از کودکی مرا با قرآن مجید آشنا ساختند، که هرگز نمی توانم حق مطلب را در مورد آن ها ادا کنم. مخصوصاً مادرم که همیشه و در سستی های زندگی یار و یاورم بوده است.

همچنین از همسر و فرزندانم متشکرم که در این مدت بر کم و کاستیها و مشکلاتم صبر نمودند. بر خود لازم می دانم از وجود نازنین خاله ی بزرگوارم خانم تهرانی که مادرگونه در سختیهای بچه داری و دانشگاه مرا مساعدت نمودند تشکر کنم. در آخر از دوست خوبم، خانم سعیده الوان و کلیه کسانی که در این امر مرا یاری نمودند، کمال تشکر دارم.

چکیده

تورات که در لغت به معنای شریعت و قانون به کار رفته همان کتاب مقدس یهودیان، وانجیل در لغت به معنای مژده و کتاب مقدس مسیحیان می باشد، که در قرآن مجید به احترام و به عنوان کتب آسمانی از سوی خداوند، ذکر گردیده است و ایمان به آن دو لازم شمرده شده است. برابر آیات قرآن، تورات دارای اوصاف مشترکی با قرآن مجید، همانند «نور، هدی، رحمه، کتاب، فرقان، ذکر، ضیاء، بصائر، تفصیل کل شیء و نزول یافته از سوی خداوند متعال» است؛ همچنین تمایزات و امتیازات قابل توجهی قرآن کریم با آن دو کتاب آسمانی دارد که از آن جمله نزول تورات و انجیل به صورت دفعی و نزول قرآن به صورت دفعی و تدریجی، بوده است. قرآن مجید معجزه ی جاودانه است که برای همه ی جهانیان تا قیامت حجت است و بر کتب آسمانی دیگر مهیمن است؛ در حالیکه تورات و انجیل، معجزه ی حضرت موسی و عیسی نبوده و تنها به صورت الواح یا نزول دفعی نازل شده است. قرآن مجید، از هر گونه تحریف و تغییر و تبدیلی مصون است؛ اما تورات و انجیل، در طول زمان دستخوش تحریفات فراوانی قرار گرفته است.

کلید واژگان: قرآن، تورات، انجیل

الملخص:

انّ التوراة التي تستخدم في اللغة بمعنى الشريعة و القانون هو نفس الكتاب المقدّس عند اليهود و الانجيل في اللغة بمعنى البشارة و هو كتاب المقدس عند النصارى التي قد ذكر في القرآن بمعنى الاحترام ككتب السماوى من جانب الله و الايمان اليهما تعتبر ضرورية. ان التوراة لها اوصاف مشتركة مع القرآن الكريم مثل: "نور، هدى، رحمة، كتاب، فرقان، ذكر، ضياء، بصائر، تفصيل كل شى، و نازل من الله" لقرآن الكريم الخلافات و الميزات مع ذلك الكتابين الاخرى السماوى، منهم نزول التوراة و الانجيل بصوره دفعى و نزول القرآن بصورة دفعية و تدريجية. مازال القرآن الكريم معجزة في كل زمن الذى له برهان لكل العالم حتى القيامة إنها افضل من كل الكتب السماوية الاخرى. إن القرآن الكريم مصونٌ من كل التحريف و التغيير و التبديل. اما التوراة و الانجيل لهما تحريفات كثيرة.

صفحه	فهرست مطالب
۱.....	مقدمه.....
	کلیات
۲.....	بیان مسئله.....
۳.....	سوال تحقیق.....
۳.....	فرضیه تحقیق.....
۳.....	پیشینه تحقیق.....
۴.....	جنبه های نوآوری.....
۵.....	روش پژوهش.....
۶.....	فصل اول شناخت کلی تورات، انجیل و قرآن.....
۷.....	۱-۱- شناخت تورات.....
۷.....	۱-۱-۱- تورات در لغت.....
۱۰.....	۱-۱-۲- تورات در اصطلاح.....
۸.....	۱-۱-۳- جایگاه تورات در نزد یهود.....
۸.....	۱-۱-۴- بسامد قرآنی تورات.....
۹.....	۱-۱-۵- تورات در طول تاریخ.....
۱۰.....	۲-۱- شناخت انجیل.....
۱۰.....	۱-۲-۱- انجیل در لغت.....
۱۰.....	۲-۲-۱- انجیل در اصطلاح.....
۱۰.....	۳-۲-۱- جایگاه انجیل نزد مسیحیت.....
۱۱.....	۴-۲-۱- بسامد قرآنی انجیل.....
۱۱.....	۵-۲-۱- انجیل در طول تاریخ.....
۱۲.....	۳-۱- شناخت قرآن.....
۱۲.....	۱-۳-۱- قرآن در لغت.....
۱۲.....	۲-۳-۱- قرآن در اصطلاح.....
۱۳.....	۳-۳-۱- بسامد قرآنی قرآن.....

فصل دوم مشترکات قرآن، تورات و انجیل	۱۴
۱-۲- قرآن مجید، وحی الهی	۱۵
۲-۱-۱- آیات قرآن، نشان از وحیانی بودن قرآن مجید	۱۶
۲-۱-۲- وجود سبک نقل قول مستقیم	۱۶
۲-۲- نزول تورات و انجیل از منظر قرآن کریم	۱۷
۳-۲- کتب آسمانی مصدق یکدیگر	۱۹
۲-۳-۱- قرآن مصدق کتب آسمانی پیشین	۱۹
۲-۳-۲- حضرت عیسی <small>علیه السلام</small> و انجیل مصدق تورات	۲۱
۲-۳-۳- تورات و انجیل مبشر قرآن و پیامبر اسلام <small>صلی الله علیه و آله</small>	۲۲
۳-۳-۱- شواهدی مبنی بر وجود نام پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small> در تورات و انجیل	۲۴
۴-۲- هماهنگی و عدم تخالف قرآن و تورات و انجیل	۳۲
۵-۲- اوصاف مشترک تورات و انجیل و قرآن	۳۳
۲-۵-۱- نور	۳۳
۲-۵-۲- هدی	۳۶
۲-۵-۳- رحمة	۴۰
۲-۵-۴- کتاب	۴۳
۲-۵-۵- فرقان، ذکر، ضیاء	۴۵
۲-۵-۶- بصائر	۴۷
۲-۵-۷- تفصیل کل شیء	۴۸
فصل سوم تمایزات و امتیازات تورات، انجیل و قرآن	۵۰
۱-۳- تمایزات قرآن، تورات و انجیل	۵۱
۳-۱-۱- کیفیت نزول	۵۱
۳-۱-۲- مراتب داشتن قرآن	۵۳
۳-۱-۳- عظمت قرآن	۵۴
۳-۱-۴- تحریف تورات و انجیل کنونی	۵۵
۳-۱-۵- اسماء و اوصاف مختص قرآن	۶۰
۳-۲- امتیازات قرآن کریم	۶۳

- ۶۳.....۱-۲-۳-اعجاز.....
- ۶۴.....۱-۱-۲-۳-حکمت معجزه بودن قرآن.....
- ۶۵.....۲-۱-۲-۳-جهات اعجاز قرآن.....
- ۷۳.....۳-۱-۲-۳-قرآن، معجزه ی جاودانی.....
- ۷۴.....۴-۱-۲-۳-قرآن کلام الله است.....
- ۷۵.....۲-۲-۳-جامعیت قرآن.....
- ۷۶.....۱-۲-۲-۳-گستره ی جامعیت.....
- ۷۸.....۲-۲-۲-۳-آیات جامعیت قرآن درقرآن.....
- ۸۰.....۳-۲-۲-۳-روایات مربوط به جامعیت قرآن.....
- ۸۱.....۴-۲-۲-۳-جامعیت تام قرآن درظاهر وباطن آن.....
- ۸۲.....۵-۲-۲-۳-جامعیت علم پیامبر اکرم ﷺ واهل بیت علیهم السلام.....
- ۸۴.....۶-۲-۲-۳-مهیمن بودن قرآن بر تورات وانجیل.....
- ۸۷.....۱-۶-۲-۲-۳-نسخ کتب آسمانی پیشین وعدم نسخ قرآن.....
- ۸۹.....۳-۲-۳-جهانی وجاودانه بودن قرآن.....
- ۹۰.....۱-۳-۲-۳-آیات مربوط به جاودانگی و جهان شمولی قرآن.....
- ۹۳.....۲-۳-۲-۳-روایات مربوط به جاودانگی و جهان شمولی قرآن.....
- ۹۵.....۴-۲-۳-محفوظ بودن قرآن به حفظ الهی (عدم تحریف).....
- ۹۵.....۱-۴-۲-۳-دلایل مصونیت قرآن.....
- ۱۰۲.....۵-۲-۳-امتیازات قرآن از منظر اهل بیت علیهم السلام.....

مقدمه

بعثت رسول اکرم ﷺ مهم ترین واقعه در عرصه ی دین و جوامع دینی است. یکی از مسائلی که همواره مورد بحث و گفتگو قرار گرفته، معجزه ی خاتم الانبیاء ﷺ است. عده ای از جامعه ی یهود و مسیحیت از عصر پیامبر اکرم ﷺ تا به امروز، همواره سعی داشتند دین و معجزه ی پیامبر اسلام ﷺ را به نقد بکشند و فقط کتاب ودین خود را برحق جلوه دهند و در مقابل دین اسلام را غیر ضروری نشان دهند، آنان برای نظر و عقیده شان دلایلی نیز ارائه کرده اند. با تحقیق و بررسی در طول تاریخ، دانشمندان بزرگی از جمله محمد جواد بلاغی، نویسنده کتاب **الهدی الی دین المصطفی و فخر الاسلام**، نگارنده کتاب **انیس الاعلام** و محققانی دیگر اقدام به بررسی دلایل ایشان کرده و نادرست بودن گفتار و مستندات آن ها را ثابت کرده اند. همچنین، در دهه های گذشته تا به این عصر، کتاب هایی مبنی بر اشتراکات کتب آسمانی قرآن و تورات و انجیل نوشته شده است. اما از زاویه ی نگاه قرآن مجید این اشتراکات مورد بررسی و پژوهش قرار نگرفته است؛ لذا با ارائه ی این پایان نامه، محقق برآن است که درحین اینکه اصل وریشه ی تمامی کتب آسمانی را واحد می داند؛ همچنین با دقت فراوان، از منظر قرآن مجید به بررسی برتری ها و امتیازات قرآن مجید بر تورات و انجیل از حیث جامعیت و هیمنه ی برآنها، ویژگی اعجاز و جهانی و جاودانه بودن و تنزیه آن از هر گونه انحراف و انحطاط بپردازد. ومن الله التوفیق.

بیان مساله

خداوند منان؛ برای هدایت انسان، رسولانی ارسال کرد تا او را به سوی حقیقت رهنمون سازند او در هر دوره ای به تناسب عقل بشر و شرایط زندگی او برنامه هایی توسط فرستادگانش به انسان نازل نمود و با دلایلی روشن و اعجاز گونه، حقانیت فرستادگانش را به انسان ثابت کرد. پروردگار عالم؛ هیچگاه زمین را از حجت خالی نگذاشت و پیاپی برای هر امتی رسولی از میان خودشان و به زبان خودشان فرستاد ﴿وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه لیبین لهم ...﴾ ابراهیم/۴. برخی از این رسولان را با کتاب به سوی مردم ارسال نمود. از جمله حضرت موسی علیه السلام که با تورات به سوی بنی اسرائیل مبعوث شد و اولین جامعه ای دینی را، تحت فرامین الهی تشکیل داد؛ پس از سال ها که دستورات تورات تحریف شد و مردم به برنامه ای جدید و رسولی جدید نیاز داشتند؛ خداوند فرستاده ی دیگری از بنی اسرائیل مبعوث کرد که او مسیح علیه السلام بود؛ که با انجیل به سوی بنی اسرائیل فرستاده شد که وجود او نیز؛ نشانه ای از پروردگار بود. اما دیری نپایید که پرستش خدا و یگانگی او؛ به شرک مبدل شد و به همراه خداوند مسیح پرستیده شد. در این دو کتاب؛ به وجود شخص مبارک خاتم رسولان؛ حضرت محمد صلی الله علیه و آله اشاره شده بود و به صورت مکرر، بعثت او مژده داده شده بود. خداوند رحمان؛ به همراه او کتابی فرستاد، که آن نیز مانند کتابهای آسمانی پیشین، از جانب خداوند متعال بود و مصدق بر آن ها است. همچنین؛ ویژگیهای مشترکی با کتب آسمانی پیشین (عهدین) دارد؛ از جمله اینکه همه ی آنها را، خداوند متعال، نوروهدایت و رحمت، معرفی می کند. قرآن کریم، آخرین کتاب آسمانی است. شریعت پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله آخرین دین و در برگیرنده ی تمامی ادیان گذشته است. کسی که به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) اعتقاد دارد، به دستور قرآن به همه کتب و رسل پیشین ایمان دارد. ما معتقدیم قرآن بر تمامی کتب آسمانی گذشته؛ مهیمن است و بر آنها برتری دارد. برای اثبات این مساله، با مراجعه به قرآن کریم؛ ویژگیهای هر یک از کتب عهدین را مورد بررسی قرار می دهیم. آن گاه معرفی قرآن را در توصیف خود، بررسی می کنیم و با نگاهی تطبیقی نسبت و امتیازات قرآن کریم را بر عهدین تبیین خواهیم کرد؛ و این مساله؛ امتیازات قرآن کریم بر عهدین؛ از این نظر حائز اهمیت است که؛ چندین ویژگی اساسی، در قرآن کریم وجود دارد که با شناخت آنها و نیز کنار هم قرار گرفتن آن ها؛ بستری برای بهره مندی بالاتر، از قرآن مجید فراهم می شود.

سؤال تحقیق

۱- وجوه تشابه و همسانی قرآن کریم با کتب آسمانی پیشین - تورات و انجیل - چیست؟ و نسبت به آنها چه امتیازی دارد؟

فرضیه تحقیق

۱- قرآن کریم، با تورات و انجیل در جهات کلی مانند نور، هدایت و رحمت بودن مشترکند و در جهاتی متعدد بر تورات و انجیل امتیاز و برتری دارد که از جمله آنها، آسمانی بودن الفاظ آن، معجزه بودن، جامعیت، جهانی و جاودانگی و تحریف ناپذیری بودن آن می باشد.

پیشینه تحقیق

در مقایسه قرآن، با سایر کتب آسمانی تحقیقاتی که انجام شده، بیشتر به صورت موردی می باشد. مثلاً «مقایسه ی داستان حضرت آدم و فرزندانش در تورات و قرآن» که ۱۶ شهریور ۸۹ ثبت شده است. و یا پایان نامه «مقایسه ی قصص انبیاء میان قرآن، تورات و انجیل» نویسنده: عبدالله پور، نازی / استاد راهنما: مهدیزاده علی و یا «مقایسه ی قرآن با تورات و انجیل، در توجه به علم» یا پایان نامه «داستان پیامبران در تورات و انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادب فارسی» نویسنده: محمد حمید یزدان پرست لاریجانی.

کتاب مقایسه ای میان تورات، انجیل، قرآن و علم/نوشته ی: دکتر موریس بوکای فرانسوی/ترجمه مهندس ذبیح الله دبیر/ناشر: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

«حجاب از دیدگاه قرآن و عهدین» نویسنده: مهدی محمدی، در مورد ازدواج و عفت زنان سخن گفته است.

«سیمای بنی اسرائیل در قرآن و عهدین» نویسنده: ابوالفضل روحی، که در مورد داستان بنی اسرائیل در تورات و بعد در قرآن پرداخته است.

«بررسی نبوت زنان در قرآن و عهدین» نویسنده: علی الشیخ و فاطمه عقیلی؛ که در ششمین شماره پژوهشنامه علوم و معارف قرآن کریم منتشر شد. نویسنده این مقاله، به مراتب انبیاء در قرآن و عهدین؛ همچنین وظایف نبی در قرآن و عهدین را بیان کرده؛ سپس به بررسی مسئله نبوت زن پرداخته است.

«توصیف خداوند در قرآن و عهدین» نویسنده: محمد رضا باغبانزاده، که به بررسی توصیف خداوند در این دو کتاب پرداخته است.

کتاب مقایسه قصص در قرآن و عهدین؛ نویسنده: دکتر عباس اشرفی، ناشر: دستان - تهران، ۱۳۸۲ این کتاب مطالعه‌ی تطبیقی در داستانهای قرآن و عهدین می‌باشد.

در مواردی که گذشت، ارتباطی بین کار این پایان‌نامه و موارد مذکور وجود ندارد و روشن است که این نمونه‌ها به صورت انتخابی و گزینشی می‌باشد.

در نوشتارهای زیر موارد مشابه‌ای با این پژوهش وجود دارد.

«تفاوت قرآن با دیگر کتب آسمانی» در کانون گفتگوی قرآنی، ویا «تفاوت قرآن با سایر کتابهای آسمانی» نویسنده: همایون شاه محمد اردبیلی.

«قرآن و عهدین؛ نقاط همسو و ناهمسو» نویسنده: سید موسی صدر، که در این مقاله به مسئله‌ی می‌پردازد که تاریخ در متون ادیان از دو زاویه قابل بررسی است؛ یکی از زاویه حوادثی که در آنها ثبت شده است؛ و دیگر از نگاه چگونگی طرح حوادث و رویدادهای تاریخی.

کتاب قرآن و کتابهای دیگر آسمانی / نویسنده: سید عبدالکریم هاشمی نژاد / ناشر: کنکاش دانش / سال ۸۶

در این گونه موارد، بیشتر پرداختن به بحثهای کلامی / فلسفی و تاریخی می‌باشد و هیچ کدام در مورد اینکه این تفاوت‌ها و تشابهات از دیدگاه قرآن کریم چه می‌باشد؛ مورد بررسی قرار نگرفته است.

آنچه در این پژوهش مورد نظر است این است که با عنایت خداوند متعال؛ امتیازات قرآن مجید بر تورات و انجیل، از منظر قرآن کریم، در حد امکان بررسی، جمع‌آوری و تدوین گردد باشد که مورد بهره‌وری قرآن پژوهان قرار گیرد

جنبه‌های نوآوری

در این تحقیق بر آن هستیم که انشاءالله، با توجه بیشتر به پرداختن نقاط مثبت کتب تورات و انجیل؛ مواردی که در آن تاییدات قرآنی هست، برجسته شود؛ تا به عنوان آثاری از هدایت الهی برجا مانده، با تکیه بر قرآن معرفی شود. به این امید که کسانی که معتقد به این دو کتابند (کتب عهدین)؛ به مواردی که با قرآن مخالف و متمایز است؛ دقت بیشتری کنند.

روش پژوهش

روش تحقیق این پایان نامه به این صورت بود که ابتدا آیات مربوط به قرآن و تورات و انجیل استخراج شد و پس از آن به توصیفات تورات و انجیل و قرآن از منظر قرآن پرداخته شد و با استفاده از نرم افزار excel نسخه ۲۰۰۷ آیات استخراج شده موضوع بندی و سپس با مراجعه به تفاسیر مختلف و جمع آوری نظرات ایشان به مقایسه و بررسی آن آیات پرداخته شد.

فصل اول

شناخت کلی تورات، انجیل و قرآن

مقدمه

با توجه به این موضوع که یافتن فصل مشترک و همچنین تمایزات و امتیازات بین این سه کتاب الهی، بدون شناختن آنها، ممکن نیست؛ ابتدا برآنیم شناختی هر چند اجمالی درباره این سه کتاب داشته باشیم.

۱-۱- شناخت تورات

برای شناخت بهتر تورات، ابتدا این واژه را از نظر لغوی و اصطلاحی بررسی می‌کنیم و سپس با توجه به بسامد قرآنی آن، به اهمیت آن در قرآن پی خواهیم برد.

۱-۱-۱- تورات در لغت

واژه ی تورات از ریشه ی "y-r-h" می‌آید که به معنای تعلیم دادن، نشان دادن، آموزش دادن و تمیز دادن است. تورات در اصل یک لغت عبری است که به معنی «شریعت و قانون» به کار رفته است.^۱ برخی این نام را برگرفته از ده فرمان معروف یهوه (خداوند یکتای یهود) می‌دانند که در مجموعه تورات در دو جا عیناً ذکر شده است.^۲

۱-۱-۲- تورات در اصطلاح

تورات در اصطلاح، نام کتابی است که برحضرت موسی علیه السلام نازل شده است. تورات یک نظام از ممنوعیت‌ها و یک اخلاق نیست، بلکه آموزش و پرورش عقل و آزادی است که هیچ یک بدون آن دیگری پیش نمی‌رود و هدف آن روشننگری عقل‌ها و نیز هدایت زندگی است.^۳

۱- ماسون دنیز، قرآن و کتاب مقدس، ترجمه فاطمه سادات تهامی، تهران، دفتر پژوهش و نشر سهروردی، ۱۳۷۹.

ج ۱ ص ۳۳۴

۲- تورات، سفر خروج، باب ۲۰، شماره ۱-۷ و سفر تثنیه، باب ۵، شماره ۱-۲۱

۳- ماسون، دنیز، پیشین، ص ۳۳۳

۱-۱-۳- جایگاه تورات در نزد یهود

از نظر یهودیان، تورات، تمامی تعلیمات دینی را در بر دارد که وحی الهی را ابلاغ می کند. یهودیان معتقدند که تورات قبل از آغاز آفرینش جهان، حاضر و فعال بوده است.

تورات در نظر آنها قبل از آفرینش جهان، همچون محبوب ترین آفریده ها پدید آمده است. سنت خاخامی، مدعی است که آن، ۹۷۴ نسل برابر با ۲۰۰۰ سال قبل از عالم به وجود آمده است. چنان که در تلمود آمده است: هفت چیز، پیش از آفرینش جهان پدید آمد: تورات، توبه، عدن، جهنم، عرش جلال، قدیس و نام مسیح^۱

تورات پنج کتاب نخست عهد عتیق است که شامل پنج «سفر» (فصل) می باشد هر یک از این فصل ها درحقیقت یک کتاب مستقل وبا نام و عنوانی خاص می باشد که به ترتیب تدوین عبارتند از (سفر پیدایش، خروج، لایوان، اعداد و تثنیه) که به «اسفار خمسه» نیز منسوب است^۲ بیشتر احکام و قانون، در قوم یهود در بخش «تورات» می باشد.

۱-۱-۴- بسامد قرآنی تورات

واژه ی تورات در قرآن هفده بار^۳، صریحاً بیان شده است؛ که بیشتر در سوره های مائده و آل عمران به کار رفته است^۴. و در همه جا نام آن با احترام و به عنوان کتاب الهی نازل شده بر موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ آورده شده است؛ به عنوان نمونه به دو آیه ی ذیل اشاره می شود:

﴿وَإِذْ عَلَّمْنَاكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ مائده/۱۱۰

(و آن گاه که تو را کتاب و حکمت و تورات و انجیل آموختم)

﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ آل عمران/۴۸

(و به او کتاب و حکمت و تورات و انجیل می آموزد)

۱- همان، ص ۳۳۴

۲- کمیجانی، داود، پژوهشی توصیفی در کتب مقدس، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۴ ش

۳- عبد الباقی، محمد فواد، المعجم المفهرس للالفاظ القرآن الکریم، طهران، مکتبه السهروردی، للدراسات والنشر، ۱۴۲۶ ه.ق.

۴- آل عمران/ ۳، آل عمران/ ۵۰، آل عمران/ ۶۵، آل عمران/ ۹۳، مائده/ ۴۳، مائده/ ۴۴، مائده/ ۴۶، مائده/ ۶۶، مائده/ ۶۸، جمعه/ ۵، اعراف/ ۱۵۷، توبه/ ۱۱۱، فتح/ ۲۹، صف/ ۶

چنان که مشاهده می شود نام تورات در کنار کتاب وانجیل و حکمت از سوی پروردگار متعال آورده شده است. ودرآیات فراوان با عظمت از آن یاد می شود.

۱-۱-۵- تورات در طول تاریخ

لازم به ذکر است که وجود تورات در طول تاریخ یهود بارها به مخاطره افتاده و حتی در زمان هایی، کلاً ناپدید گردید. امادر برهه هایی از زمان با بروز نسخ و دست نوشته هایی از آن، مجدداً تجلی کرد. پس از مرگ موسی عليه السلام مدت نسبتاً طولانی (حدوداً ۴۰۰ سال) بنی اسرائیل با «فلسطینیان» در جنگ و ستیز بودند. در طی این جنگ ها، بارها «تابوت عهد» که حاوی طومارهای تورات موسی عليه السلام بود، به دست دشمنان افتاده و محتوای آن غارت و نابود گردید «ویل دورانت» در کتاب تاریخ تمدن خود به دنبال شرح رویدادهای آن دوران می نویسد: «کاهنان رفته رفته در اندیشه افتادند که از به هم گسیختن دین ملی جلوگیری کنند، سپس بر آن شدند تا پیامی از جانب خدا برای مردم بیاورند و قانون و شریعتی تدوین کنند که اسباب تقویت مبانی اخلاقی شود. این فکر مورد تایید یوشیا پادشاه بنی اسرائیل واقع گردید.^۱» «نبوکدنصر» (بخت النصر) پادشاه «بابل» در حدود شش قرن قبل از میلاد، چند بار بر اورشلیم یورش برد و معبد اورشلیم و قصر سلطنتی (سلیمان) را به تصرف خود در آورد و آن را غارت کرد. این اسارت، حدوداً ۷۰ سال یعنی دونسل طول کشید و فرهنگ یهودیان در اسارت با فرهنگ بومی بابلی-ایرانی آمیختگی های بسیار یافت.

بدیهی است با این رویدادها، نمی توان اعتقاد داشت که اصول مذهبی یهود، محفوظ باقی مانده باشد. چنان که همه اتفاق نظر دارند که در آتش سوزی بزرگ خانه ی خدا، نسخه اصلی تورات، به دست لشکریان بخت النصر نابود گردید.

پس از تسخیر بابل به دست کورش یهودیان آزاد شده به سرزمین خود بازگشتند و در آخر، یکی از دانشمندان یهود (عزرای کاهن) تورات را مجدداً جمع آوری کرد و نگاشت و سپس یهودیان را گرد آورده و به اتفاق لایویان دستیار خود در مدت هفت روز محتوای آن طومارها را برای مردم خواند؛ و در پایان کاهنان و پیشوایان قوم سوگند یاد کردند که به آن دستورات عمل کنند. اما پس از چندی، با تضعیف اپراطوری ایران، دشمنان یهودیان به آنان حمله کرده و آن ها را به هزیمت کشاندند. ابتدا یونانیان بر آنها یورش بردند و یهودیان را در چنگال خود اسیر ساختند، و نسخه ی «تورات عزراء» نیز در این میان از بین رفت چنان که در تاریخ یهودی ذکر شده که پس از عزراء انیتوکس به اورشلیم یورش برد و آن را فتح نمود و سپس تمام نسخه های تورات و دیگر کتاب های عهد قدیم را سوزاند و

۱- ویل دورانت، ج ۱، صص ۴۸۵-۴۷۸، به نقل از پژوهش توصیفی در کتاب مقدس، پیشین، ص ۱۵۷

اعلام نمود که هر کس نسخه ای از کتب تورات و عهد قدیم نزد او یافت شود، کشته خواهد شد. او حتی برای اطمینان از نابودی تورات در هر ماه یک بار به جستجوی عمومی می پرداخت.^۱

۲-۱- شناخت انجیل

به منظور شناخت دقیق تر انجیل، لازم است که ابتدا این واژه را از نظر لغوی و اصطلاحی بررسی کنیم سپس بسامد این کلمه را در قرآن و تاریخ مورد توجه قرار دهیم.

۱-۲-۱- انجیل در لغت

واژه «انجیل» بر گرفته از واژه ی یونانی euangelion و به معنی «بشارت» آمده است.^۲

۲-۲-۱- انجیل در اصطلاح

نام کتابی است که بر حضرت عیسی مسیح علیه السلام نازل شده است. نکته قابل توجه اینکه قرآن مجید، در هر آیه ای که از کتاب عیسی علیه السلام نام برده، «انجیل» را به صورت مفرد آورده است و نزول آن را از طرف خداوند متعال معرفی می کند در حالی که انجیل کنونی در بین مسیحیان حداقل دارای چهار نسخه می باشد که به اصطلاح ایشان اناجیل اربعه یا چهارگانه نامیده می شود.

۱-۲-۳- جایگاه انجیل نزد مسیحیت

چهار کتاب آغازین عهد جدید «انجیل» نامیده می شود. مسیحیان، هرگز اعتقاد ندارند که عیسی علیه السلام کتابی به نام «انجیل» آورده است. آوردن وحی توسط عیسی علیه السلام به گونه ای که مسلمانان در مورد قرآن و پیامبر اسلام معتقدند جایی ندارد. مسیحیان عیسی علیه السلام را «تجسم وحی الهی» می دانند و به عقیده آنان، وحی خدا، نه در کتاب بلکه در انسان منعکس شده است. آنها معتقدند پیام ازلی و غیر مخلوق خدا جسم شد و به شکل عیسی انسان، در میان آنها ساکن گردید.^۳ «عهد جدید» مجموعه متون مقدس آیین مسیحی می باشد، که از اعتبار نسبتاً بالایی در بین جوامع مسیحی، برخوردار است. این متون دینی، در بر دارنده ی اصول اعتقادی آیین مسیحیت می باشد؛ به

۱- کمپانی داود، پژوهشی توصیفی در کتب مقدس، پیشین، صص ۱۵۸ و ۱۵۹

۲- ر.ک. میشل توماس، کلام مسیحی، مترجم حسین توفیقی، قم، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب،

چاپ اول، ۱۳۷۷ش ص ۴۳

۳- همان، ص ۴۹-۵۰